Gemeente Utrecht

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2026, NUMMER 41

Datum	7 april 2026
Van	College B&W
Behandeld door	Matthijs Kok
E-mailadres	matthijs.kok@utrecht.nl
Kenmerk	34136353
Beleidsveld	Energie en Klimaat

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsvragen jaargang 2026 nummer 41 van Charlotte Passier (Volt) Felice Cicero (Student & Starter) Ben van Impelen (LINK), Joost Vasters (D66), Hessel Stellinga (CDA), Gertjan te Hoonte (VVD) en Rachel Heijne (GroenLinks) van 27 februari 2026 over Netcongestie. De gestelde vragen zijn onderaan bijgevoegd.

Vraag 1
Gezien we al geruime tijd het gesprek hebben over een aankomende wachtrij voor kleinverbruikaansluitingen, hoe kan het dat het nieuws van 12 februari als een verassing kwam?
Antwoord 1
Op 12 februari 2026 heeft TenneT via een persbericht een dreigende algehele aansluitstop aangekondigd voor het elektriciteitsnet in grote delen van de regio Utrecht, waaronder de gemeente Utrecht. TenneT heeft de situatie nog eens doorgerekend waarbij rekening is gehouden met de verwachte opbrengst van maatregelen, minder nieuwe aansluitingen door een mogelijke aansluitstop en de inzet van batterijen. Dat leverde een nieuw beeld op waarbij de ernst van de situatie minder gunstig blijkt dan de in november gegeven update, toen de situatie zelfs wat verbeterd leek. We waren daarom verrast door de aankondiging van de dreigende aansluitstop en de korte termijn waarop deze mogelijk al van kracht wordt. Dat gevoel werd versterkt door het grote verschil in de situatie tussen najaar 2025 en afgelopen januari.

Vraag 2
Op welke manier en met welke frequentie wordt het collegebestuur op de hoogte gehouden over de ontwikkelingen rondom netcongestie door TenneT?
Antwoord 2
De netbeheerders TenneT en Stedin doen normaal één keer per jaar een doorrekening van de netcongestie. Deze wordt in het najaar publiek gemaakt en is gebaseerd op de metingen die gedaan zijn de winter daarvoor, ontwikkelingen in de autonome groei van elektriciteitsgebruik en een update van de prognoses voor bijvoorbeeld woningbouw en laadinfrastructuur. De netbeheerder publiceren deze doorrekening in een congestieonderzoek. Gezien de nijpende situatie in regio Utrecht rekenen de netbeheerders nu twee keer per jaar (voor- en najaar) de situatie in regio Utrecht door.

De resultaten worden besproken in de Energy Board onder leiding van de provincie Utrecht, waarin gemeente Utrecht vertegenwoordigd is. De Energy Board (EB) heeft een adviserende functie richting netbeheerders en rijk. Provincie Utrecht neemt de adviezen uit de EB mee naar het Bestuurlijk Overleg Flevoland, Gelderland en Utrecht (BO FGU) waarin op FGU-schaal over de netcongestie wordt gesproken met het rijk. Provincie Utrecht zit bij dit BO FGU aan tafel, gemeente Utrecht niet. Een uiteindelijk besluit over het doorvoeren van een aansluitstop wordt door de netbeheerders

genomen. Vanwege de maatschappelijke impact van zo'n besluit heeft het rijk aangegeven dat dit besluit niet zonder afstemming met het rijk kan worden gedaan. Aanvankelijk zou dit besluit eind maart genomen worden, inmiddels is dat doorgeschoven naar eind april.
Eén van de acties die het rijk nu neemt is om een validatie uit te voeren op de uitkomsten van de laatste rekenronde. Dit is nodig om de congestiesituatie beter te begrijpen en heeft een duidelijke plek in de crisisaanpak. De informatie die door de netbeheerders tot nu toe is gegeven is summier en zeer wisselend in detailniveau. Een betere informatievoorziening vanuit de netbeheerders is nodig en we vragen daar al langer om.

Vraag 3
Wat was de inhoud van de eerdere updates?
Antwoord 3
Het is als volgt verlopen:

November 2022:
- *De provincie Utrecht heeft sinds oktober 2021 te maken met netcongestie voor terugleveren van elektriciteit en sinds november 2022 met netcongestie voor afname van elektriciteit.*
- *Aanvragen voor grootverbruik (bedrijven, scholen, maatschappelijke functies) worden vanaf dat moment niet meer aangesloten. Inmiddels staan meer dan 1.100 partijen op een wachtlijst. Kleinverbruik wordt nog wel aangesloten. Zie onder andere raadsbrief november 2022 en raadsbrief juni 2023.*

2024 – 2025
- *Uit nieuwe analyses blijkt dat een wachtlijst voor grootverbruik niet voldoende is om de netschaarste te verminderen. Een tiental noodmaatregelen voor extra flexvermogen in de Flevoland, Gelderland en Utrecht (FGU) regio worden ontwikkeld. Zie raadsbrief april 2024 Maatregelen Netcongestie Utrecht.*
- *In 2025 bleek prognoses van de netbeheerder dat de overbelasting een afvlakking liet zien, maar dat tegelijkertijd de voortgang op het maatregelenpakket te weinig voortgang laat zien. De netuitbreiding Utrecht Noord is vertraagd, waardoor de congestie tot 2033 duurt. Zie raadsbrief december 2025.*

Voorjaar 2026:
- *ACM heeft een herzien prioriteringskader gepubliceerd. Vanaf 1 juli 2026 geldt dit kader voor klein- en grootverbruik; het type gebruik is bepalend voor de plek op de wachtlijst.*
- *Uit nieuwe prognoses blijkt dat er in Utrecht minder capaciteit beschikbaar is dan gedacht. Een harde stop dreigt voor alle nieuwe en uitbreiding van bestaande aansluitingen op het elektriciteitsnet.*

Vraag 4
Wat zijn de nieuwe ACM regels voor prioriteringsverzoeken? Hoe zijn ze anders dan eerst?
Antwoord 4
De nieuwe ACM regels voor prioriteringsverzoeken betekenen dat de vroegere reservering van capaciteit voor kleinverbruik vervalt. Kleinverbruiksaansluitingen vallen nu onder het prioriteringskader waarin netbeheerders schaarse capaciteit moeten toewijzen volgens vaste categorieën:
1. *Congestieverzachters: batterijen en generatoren die congestie kunnen verhelpen*
2. *Veiligheid, w.o. zorg en hulpdiensten*
3. *Basisbehoeften, w.o. wonen en onderwijs*
4. *De overige aansluitingen.*

Hierdoor kunnen nieuwe aansluitingen of verzwaringen, ook voor kleinverbruik, worden geweigerd of op een wachtlijst worden geplaatst wanneer een hogere categorie voorrang heeft. Lopende aanvragen blijven buiten deze nieuwe regels, waardoor we geen impact verwachten op projecten waarvan de netaansluiting al is aangevraagd.
Het prioriteringskader is nog beperkt relevant in Utrecht omdat de netbeheerder verwacht dat ook geprioriteerde aanvragen op de wachtrij komen. Voordat aanvragers op de wachtrij contractvermogen kunnen krijgen, moet eerst capaciteit gevonden worden om de netveiligheid te kunnen garanderen, Mocht er toch ruimte vrijkomen komende jaren, dan verloopt dat via gecontroleerd vrijgave, waarbij nieuwe capaciteit of netverzwaringen gefaseerd beschikbaar komen om veiligheid en

leveringszekerheid te borgen. Of en hoeveel capaciteit vrij gaat komen is nog onduidelijk en hangt af van welke oplossende maatregelen de komende jaren genomen kunnen worden en hoe effectief die zijn.

Vraag 5
Het college geeft aan dat het effect op de oplevering van nieuwbouw voor de komende twee tot drie jaar waarschijnlijk beperkt is. Kan het college concreet aangeven om welke projecten dit gaat?
Antwoord 5
Deze impact van de aansluitstop is in kaart gebracht met een impactanalyse. Daarin is een inschatting gemaakt van impact op de woningbouw en de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed:

- *14.000 van de 39.000 te bouwen woningen in de periode van netcongestie (tot 2035) hebben naar verwachting op 1-7-2026 een netaansluiting en kunnen gewoon doorgaan.*
- *15.400 woningen, bedrijvenpark Strijkviertel en truckparking Stadsbedrijven kunnen waarschijnlijk gered worden met 10 congestieverzachters (grote generatoren).*
- *6.200-9.700 woningen (52-88 projecten) en 20-26 nieuwbouwprojecten voor gemeentelijk maatschappelijk vastgoed dreigen te vertragen. Voor het gemeentelijk vastgoed en 80% van deze woningen kan vertraging mogelijk voorkomen worden door de inzet van in totaal circa 50 (kleine) generatoren (vergelijkbaar met een (vracht)automotor). Dit hangt vooral nog af van de vergunbaarheid van generatoren die nog nader onderzocht wordt.*
- *De verduurzaming en uitbreiding van bijna 200 gemeentelijke maatschappelijke gebouwen dreigt te vertragen. Realisatie van deze vastgoedprojecten hangt af van de inzet van energiemanagement, accu's, generatoren of van (langer) gebruik van de bestaande gasaansluiting (indien beschikbaar).*
- *Ontwikkeling van kantoren ligt grotendeels stil tot 2035; renovatie van bestaande kantoren zal in sommige gevallen door kunnen gaan door toepassing van generatoren. We hebben geen goed zicht op over welke gebouwen dit gaat; we houden rekening met 10-20 aanvragen voor generatoren.*

Zoals vermeld in de raadsbrief van 13 februari in april toegezegd. Deze ontvangt u dus de komende weken.

Vraag 6
Welke maatregelen neemt het college om bestaande ondernemers te ondersteunen die nu al te maken hebben met beperkingen door netcongestie (bijv. vertraging in verduurzaming, uitbreiding, of aansluiting van zonnepanelen/warmtepompen)?
a. Ziet het college hierbij mogelijkheden om met het ondernemersfonds samen te werken?
Antwoord 6•
In de raadsbrief van 2 december 2025 noemen we een aanpak op drie sporen die zich ook laten vertalen naar ondernemers en bedrijven:

- *Versnellen van netuitbreidingen: Er ontstaat pas echt ruimte voor ondernemers zodra de uitbreiding van het stroomnet gereed is. Deze uitbreiding kost veel tijd en brengt pas in 2033 tot 2035 verlichting. Via de FGU-crisisaanpak wordt gewerkt aan versnelling van de uitbreiding in Utrecht Noord door TenneT en Stedin. Tegelijk willen we ervoor zorgen dat er op het lokale laagspanningsnet geen nieuwe knelpunten ontstaan. Stedin plaatst hiervoor 800 extra trafohuisjes in de stad.*
- *Voorkomen: We treffen maatregelen om bedrijven te helpen de bestaande netruimte maximaal te benutten. We werken samen op bedrijventerreinen aan energiehubs in combinatie met zoeklocaties voor hernieuwbare of regelbare opwek en collectieve laadoplossingen.*
- *Voorbereiden: Voor bedrijven bieden we handelingsperspectief op wat ondanks netcongestie wel mogelijk is en communiceren we over hoe zij zich kunnen voorbereiden op momenten waarop beperkt capaciteit vrijkomt. We kijken naar wat er mogelijk is voor ondernemers achter de meter, zoals bijvoorbeeld het slim omgaan met elektriciteit en het besparen van energie. Hiervoor kunnen ondernemers een gratis energiescan aanvragen, met het Energieloket contact opnemen en subsidies aanvragen waarmee ze hun energieverbruik slim kunnen monitoren en energiebesparende maatregelen kunnen uitvoeren.*

a. *Er wordt al samengewerkt met het Ondernemersfonds. Het Ondernemersfonds stelt bijvoorbeeld budget ter beschikking aan parkmanagementorganisaties voor het nemen van*

netcongestiemaatregelen voor ondernemers, zoals bijvoorbeeld het collectief laadonderzoek op de Wetering en uitbreiding energiehub op Lage Weide.

Vraag 7
Deelt het college dat het van belang is dat de gemeente Utrecht hierbij betrokken wordt?

a. Zo ja, welke rol wil het college spelen in het 'gecontroleerd vrijgeven' van aansluitingen, hoe en in samenwerking met welke andere partijen wil het college dit organiseren?

Antwoord 7
Het vrijgeven is een verantwoordelijkheid van de netbeheerders. Maar met de toenemende schaarste is het essentieel dat gemeenten betrokken zijn gezien het maatschappelijk belang. Wij zijn dan ook van mening dat de gemeente Utrecht betrokken zou moeten zijn bij de systematiek van gecontroleerd vrijgeven. Samen met de provincie, de VNG en de G4 proberen wij hier invloed op uit te oefenen. Met deze partners bespreken we ook de manier waarop we mogelijk na 1 juli 2026 "vroegtijdig" netaansluitingen aan kunnen vragen. Met vroegtijdig aanvragen kunnen overheden voorrang krijgen op andere aanvragers voor bijvoorbeeld woningbouw of maatschappelijke functies binnen de geprioriteerde categorieën. Dat biedt echter pas een oplossing wanneer er gecontroleerd capaciteit door de netbeheerder wordt vrijgegeven.

Vraag 8
Welke maatregelen worden genomen om de huidige gemiddelde tijd van een jaar voor locatiebesluiten voor trafohuisjes te versnellen en wat zijn de resultaten van de maatregelen?

Antwoord 8
Om de gemiddelde doorlooptijd van de locatiebesluiten terug te brengen van 12 naar 4 maanden nemen we samen met Stedin o.a. deze maatregelen:

- *Snellere escalatie bij 'moeilijke' locaties*
- *Duidelijke uitgangspunten voor de inpassing van de trafohuisjes vastleggen*
- *Borgen en leren van eerder gemaakte afwegingen*
- *Langer vooruitkijken en plannen dan we nu doen (nu 1-2 jaar, doel is minimaal 5 jaar vooruitkijken)*

In 2025 zijn 21 locaties voor nieuwe trafohuisjes bepaald (inclusief trafohuisjes die vervangen moeten worden en een nieuwe plek moeten krijgen). Het beoogde resultaat voor 2026 is een kortere doorlooptijd van 4 maanden voor het locatiebesluit waardoor meer buurten in uitvoering gaan. We streven naar 8-10 buurten per jaar (ongeveer 50-75 trafohuisjes). De aantallen rapporteren we de eerstvolgende keer in de voortgangsrapportage energie in mei 2026. Ook komt er in Q2 een kaart op de website van de gemeente met de buurten waar de buurtaanpak gestart is en de nieuwe trafolocaties waarvoor de vergunningen aangevraagd en verleend zijn.

Vraag 9
Zijn er al mogelijke knelpunten bekend en wat is er nodig om die op te lossen?

Antwoord 9
Omdat we ruimtes moeten zoeken voor trafohuisjes in de bestaande stad is het vinden van een geschikte locatie vaak centimeterwerk. In sommige gevallen kunnen we niet aan alle eisen van Stedin en/of onze eigen wensen tegemoetkomen. Dan is het onderhandelen waar we van af kunnen wijken. Als gemeente kijken we dan o.a. naar minimale afstanden tot ondergrondse infrastructuur, bomen of de hoeveelheid parkeerplaatsen die verdwijnen per trafolocatie. Stedin moet soms accepteren dat de gemeente minder grond beschikbaar stelt dan Stedin normaliter eist (dat betreft dan de grond om het trafohuisje heen). Ook is het voorgekomen dat Stedin een ander trafomodel moet plaatsen omdat hij anders niet op die plek in te passen is.
Een ander knelpunt is bijvoorbeeld het wegvallen van groen bij het plaatsen van trafohuisjes. Ondanks het feit dat plaatsing in het groen de laatste optie is, kunnen we dat in ca. 50% van de gevallen niet voorkomen. Er is momenteel een groencompensatieplan in de maak om dit knelpunt op te lossen.
In de raadsbrief van 2 december 2025 is rondom het spoor versnellen een aantal maatregelen benoemd om de plaatsing van trafohuisjes te versnellen. Daarbij is benoemd om sneller te escaleren, een budget vrij te maken voor de aankleding van trafohuisjes en groencompensatie. Deze maatregelen zijn inmiddels in gang gezet.

Vraag 10
Deelt het college dat deze crisis een kans biedt om de transitie naar het energiesysteem van de toekomst te versnellen? Graag een toelichting.
Antwoord 10
Ja, zeker. Het is belangrijk om ook voorbij de crisis te kijken. Wat is het toekomstig energiesysteem waar we heen willen en hoe helpen de keuzes die we nu maken in het kader van congestie om daarnaartoe te werken? Het toekomstig energiesysteem is niet fossiel maar hernieuwbaar. We gaan daarmee van een hiërarchisch energiesysteem met centrale fossiele opwekking naar een knooppuntennetwerk, met veel verschillende hernieuwbare opwekbronnen, opslag en uitwisseling van energie tussen systemen op verschillende niveaus. Per definitie netbewust. Deze crisis versnelt deze beweging. Systemen die gaan schuiven, wetten en regels die veranderen. Onder druk wordt alles vloeibaar. We willen dit momentum gebruiken om het energiesysteem een zet te geven in de goede richting.
Concreet betekent dit dat keuzes die we nu gedwongen zijn te maken door netcongestie, de weg naar het toekomstig energiesysteem niet in de weg mogen staan. Verdere inzet op besparing verlaagt de pieklast, dat is in alle gevallen een goed idee. Een gasturbine die warmte en elektra levert lijkt nu aantrekkelijk, maar zorgt op lange termijn voor afhankelijkheid van een fossiele oplossing en is dus niet wenselijk. We kijken naar wat keuzes doen op systeemniveau; een warmtepomp kan op individueel niveau een goed idee zijn, maar op systeemniveau verkeerd uitpakken. Ook op wijk- en buurtniveau kijken we integraal naar het energiesysteem waarbij elektriciteitsgebruik, warmte en opslag en opwek lokaal meer in balans moeten komen.

Vraag 11
Op welke manier is het college van plan om juist bij nieuwe gebiedsontwikkelingen in te zetten op het energiesysteem van de toekomst?
Antwoord 11
In de Beleidsnota Warmte is vastgelegd dat we in alle gebiedsontwikkelingen inzetten op duurzame en netbewuste nieuwbouw, waarbij ingezet wordt op het verlagen van de stroomvraag tijdens piekmomenten en maximale benutting van duurzame energie, met name de zomerse zonnestroom. Duurzame netbewuste nieuwbouw is een belangrijke pijler van het energiesysteem van de toekomst waarbij de vraag en het lokale aanbod van duurzame energie zo goed mogelijk op elkaar afgestemd worden.

Vraag 12
Welke (concrete) mogelijkheden ziet het college om deze transitie te versnellen?
Antwoord 12
In antwoord 11 geven we aan dat netbewuste nieuwbouw een belangrijke pijler is onder het energiesysteem van de toekomst. Netcongestie is een hele krachtige prikkel voor netbewuste energiesystemen. Het belangrijkste verschil tussen netbewuste en netonbewuste energiesystemen is de opslag van energie en dan met name de seizoensopslag. Door toepassing van seizoensopslag (bodemenergie, ofwel WKO) kunnen we de zomerse zonnestroom beter benutten (in de winter). Dit zorgt zowel voor het verlagen van de piekvraag in de winter (goed voor netcongestie) als voor vergroting van het aandeel duurzame energie (goed voor de duurzaamheid).

Het voordeel van netcongestie is dat toekomstbestendige energiesystemen gestimuleerd worden. Nadeel is dat deze systemen soms tijdelijk gevoed moeten worden met fossiele energie.

Vraag 13
Voert het college ook gesprekken met Stedin over netbewust bouwen versus plaatsen van congestieverzachters en welke de voorkeur heeft bij netaansluiting?
Deelt het college dat netbewust bouwen daarbij de voorkeur heeft?
Antwoord 13
Het al dan niet inzetten van een congestieverzachter voor gebiedsontwikkeling is een keuze van de gemeente en niet van Stedin. Over de voorwaarden waarop zijn we wel in gesprek met Stedin. Netbewust bouwen heeft altijd de voorkeur. In de huidige situatie is dat echter niet altijd een garantie voor een netaansluiting, omdat ook netbewuste nieuwbouw leidt tot extra piekvraag van gemiddeld 1 kW per woning. Als die capaciteit niet beschikbaar is, dan is de enige oplossing om tijdelijk met fossiele brandstoffen de benodigde elektriciteit te produceren. Voor zover mogelijk binnen onze

invloed, staan wij alleen generatoren toe als er sprake is van een netbewust energiesysteem met een lage elektriciteitsvraag op piekmomenten (dus netbewust). Hiermee voorkomen we dat de generatoren onnodig groot moeten worden of meer draaiuren maken dan nodig.

Vraag 14
Welke concrete steun of interventie vraagt het college aan de provincie Utrecht en het Rijk om de crisis op te lossen? Zijn er al afspraken gemaakt?
Antwoord 14
Omdat de situatie in Utrecht al langer nijpend is, hebben we inmiddels de nodige ervaring, kennis en kunde opgedaan om in samenwerking met het rijk onze provincie in te richten als test- en ontwikkellocatie voor congestieoplossingen. Het rijk heeft samen met de provincies Flevoland, Gelderland en Utrecht en de netbeheerders een crisisaanpak gemaakt om tot oplossingen en versnelling te komen. Hieronder vallen een aantal actielijnen waarin we binnen de proeftuin Utrecht met Rijk en regio aan de slag te gaan op drie belangrijke onderwerpen:

1. *Versnelde uitbreiding van het elektriciteitsnet: met name in Utrecht Noord door snelle doorvoer van de in het coalitieakkoord aangekondigde Crisiswet Netcongestie.*
2. *Vergroten risicobereidheid: We hebben in Nederland een van de meest betrouwbare elektriciteitssystemen van de wereld met een leveringszekerheid van 99,99%. Een van de redenen hiervoor is dat het hele systeem zo is uitgevoerd dat er altijd een element uit kan vallen waardoor er veel noodcapaciteit bestaat. We kunnen kiezen deze noodcapaciteit voor regulier gebruik in te zetten of voor een zwaardere belasting dan op dit moment kan. Daarmee accepteren we een groter risico op stroomuitval. We vragen het Rijk de maatschappelijke belangenafweging tussen leveringszekerheid en aansluitzekerheid te heroverwegen en daarbij een maatschappelijke kosten-baten afweging te maken.*
3. *Volle inzet op netbewuste nieuwbouw: Netbewuste nieuwbouw is de enige manier om te kunnen blijven bouwen. Substantiële steun is nodig van het Rijk voor de onrendabele top (meerkosten) van netbewust bouwen. Het werken met congestieverzachters (gasgeneratoren, batterijen) vraagt aanpassingen in wet- en regelgeving en dekking van de kosten. Tot slot is duidelijkheid nodig over de regels voor het vervroegd aanvragen van netcapaciteit voor woningbouw en voor het gecontroleerd vrijgeven van de capaciteit.*

Op 12 maart hebben de minister van VRO en de staatssecretaris van EZK een werkbezoek aan Utrecht gebracht waar we deze samenwerking ook besproken hebben. Na afloop van dit bezoek heeft staatssecretaris De Bat de Tweede Kamer geïnformeerd over de maatregelen in FGU.

Vraag 15
Hoe kan het college de Utrechtse visie op het Energiesysteem van de Toekomst op landelijk niveau onder de aandacht brengen en welke kansen ziet het college hiervoor?
Antwoord 15
In de komende tijd doet zich een aantal kansen voor:

- *22 april 2026: Commissiedebat Netcongestie en Elektriciteitsnet. Via Kamerleden en het gesprek op 2 april kunnen we onze wensen bij de minister onder de aandacht brengen.*
- *Het rijk richt nu voor de FGU-regio een crisisaanpak in met meerdere werksporen. Gemeenten nemen met de provincie, rijk en netbeheerders plaats in de werkgroepen waarbinnen aan oplossingen gewerkt wordt.*

Vraag 16
Op welke manier neemt het college de Europese richtlijn mee als onderbouwing voor deze langetermijnvisie in haar lobby richting het Rijk?
Antwoord 16
We nemen aan dat u doelt op de richtlijnen die gaan over Energiegemeenschappen (Elektriciteitsrichtlijn en de Renewable Energy Directive II (RED II). Deze richtlijnen zijn vertaald naar nationale wetgeving, met name de Energiewet en de Wet Collectieve Warmte. Deze nieuwe wetgeving maakt veel mogelijk wat we nodig hebben voor de ontwikkeling van het toekomstig

energiesysteem. Waar we in de uitvoering aanlopen tegen beperkingen binnen deze wetgeving, voeren we hierop een actieve lobby bij het rijk.

Vraag 17
In het coalitieakkoord wordt nog geen invulling geven aan de 1,5% NAVO-norm, welke mogelijkheden ziet het college om het gesprek met het Rijk aan te gaan vanuit de weerbaarheidsopgave?
Antwoord 17
Wij zijn op verschillende manieren hierover in gesprek met het rijk.

Hoogachtend
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Schriftelijke vragen Netcongestie

25 februari 2026

Vragen:

Recent kwam naar buiten dat TenneT waarschuwt voor een aansluitingstop in Utrecht. Dat betekent dat er geen nieuwe stroomaansluitingen voor woningen en bedrijven meer komen. Het elektriciteitsnet kan de hogere vraag naar stroom niet aan. In de provincie Utrecht lopen daardoor 52.500 geplande nieuwbouwwoningen risico op vertraging. Ook ondernemers die willen vestigen, uitbreiden of verduurzamen, kunnen vastlopen. De ontwikkeling van Utrecht valt stil.
Naar aanleiding van het nieuwsbericht over de verergering van de situatie op het elektriciteitsnet, hebben Volt, Student & Starter, LINK, D66, CDA, VVD en GroenLinks vragen over wat dit betekent voor de gemeente Utrecht, hoe het college systeemkeuzes maakt en de manier waarop weerbaarheid in die keuzes wordt meegenomen.

Vragen:

In de brief van 13 februari schrijft het college verrast en erg geschrokken te zijn omdat de impact voor de stad enorm is en dat de ernst van de situatie niet strookt met de update die TenneT in het najaar van 2025 gaf.

1. Gezien we al geruime tijd het gesprek hebben over een aankomende wachtrij voor kleinverbruikaansluitingen, hoe kan het dat het nieuws van 12 februari als een verassing kwam?
2. Op welke manier en met welke frequentie wordt het collegebestuur op de hoogte gehouden over de ontwikkelingen rondom netcongestie door TenneT?
3. Wat was de inhoud van de eerdere updates?
4. Wat zijn de nieuwe ACM regels voor prioriteringsverzoeken? Hoe zijn ze anders dan eerst?
5. Het college geeft aan dat het effect op de oplevering van nieuwbouw voor de komende twee tot drie jaar waarschijnlijk beperkt is. Kan het college concreet aangeven om welke projecten dit gaat?
6. Welke maatregelen neemt het college om bestaande ondernemers te ondersteunen die nu al te maken hebben met beperkingen door netcongestie (bijv. vertraging in verduurzaming, uitbreiding, of aansluiting van zonnepanelen/warmtepompen)?
    a. Ziet het college hierbij mogelijkheden om met het ondernemersfonds samen te werken?

Na de aansluittop hanteren de netbeheerders een systematiek van ‘gecontroleerd vrijgeven’, hoe dit precies in zijn werk gaat is nog onbekend.

7. Deelt het college dat het van belang is dat de gemeente Utrecht hierbij betrokken wordt?
    a. Zo ja, welke rol wil het college spelen in het ‘gecontroleerd vrijgeven’ van aansluitingen, hoe en in samenwerking met welke andere partijen wil het college dit organiseren?

In de raadsbrief Stand van zaken netcongestie uit november 2025 schreef het college op drie sporen in te zetten. Zo worden er onder andere maatregelen genomen om de gemiddelde tijd van de realisatie van trafohuisjes te verminderen.

8. Welke maatregelen worden genomen om de huidige gemiddelde tijd van een jaar voor locatiebesluiten voor trafohuisjes te versnellen en wat zijn de resultaten van de maatregelen?
9. Zijn er al mogelijke knelpunten bekend en wat is er nodig om die op te lossen?

Crises bieden ruimte voor systeemverandering. Het volledig volgelopen elektriciteitsnet is zeker te definiëren als een crisis. Wanneer Utrecht werk zou willen maken van systeemverandering, dan zou dit dus het moment zijn: in de Nota Warmte heeft de gemeenteraad een visie voor die systeemverandering vastgelegd. Samengevat ziet die visie er als volgt uit:
Het Energiesysteem van de Toekomst bestaat uit kleine, slimme energiesystemen in buurten en op bedrijventerreinen. Warmte en elektriciteit worden hierin in samenhang opgewekt, opgeslagen, uitgewisseld en gebruikt. Zo doorbreken we de grenzen van het oude systeem door vraag en aanbod op buurtniveau in balans te brengen: wat lokaal wordt opgewekt, wordt ook lokaal gebruikt. Het energiesysteem van de toekomst is een schaakbord van energiesystemen dat zichzelf en elkaar in balans houdt.

10. Deelt het college dat deze crisis een kans biedt om de transitie naar het energiesysteem van de toekomst te versnellen? Graag een toelichting.
11. Op welke manier is het college van plan om juist bij nieuwe gebiedsontwikkelingen in te zetten op het energiesysteem van de toekomst?
12. Welke (concrete) mogelijkheden ziet het college om deze transitie te versnellen?
13. Voert het college ook gesprekken met Stedin over netbewust bouwen versus plaatsen van congestieverzachters en welke de voorkeur heeft bij netaansluiting?
    a. Deelt het college dat netbewust bouwen daarbij de voorkeur heeft?

In het coalitieakkoord ‘Aan de slag, bouwen aan een beter Nederland’ schrijven de coalitiepartijen dat het cruciaal is om te investeren in energiezekerheid en betaalbare energie, ook voor de lange termijn. Dat willen ze onder andere aanpakken door in te zetten op energiehubs.

14. Welke concrete steun of interventie vraagt het college aan de provincie Utrecht en het Rijk om de crisis op te lossen? Zijn er al afspraken gemaakt?
15. Hoe kan het college de Utrechtse visie op het Energiesysteem van de Toekomst op landelijk niveau onder de aandacht brengen en welke kansen ziet het college hiervoor?
16. Op welke manier neemt het college de Europese richtlijn mee als onderbouwing voor deze langetermijnvisie in haar lobby richting het Rijk?
17. In het coalitieakkoord wordt nog geen invulling geven aan de 1,5% NAVO-norm, welke mogelijkheden ziet het college om het gesprek met het Rijk aan te gaan vanuit de weerbaarheidsopgave?

Gesteld door:

- Charlotte Passier, Volt
- Felice Cicero, Student & Starter
- Ben van Impelen, LINK
- Joost Vasters, D66
- Hessel Stellinga, CDA
- Gertjan te Hoonte, VVD
- Rachel Heijne, GroenLinks